

reiken Concept-Statuten voor het Geref. Sociaal en Economisch Verband zult U gezien hebben, dat wij dit ook tot uitdrukking gebracht hebben in de U voorgestelde formulering van den grondslag van ons Verband: „Het verband heeft als grondslag de Heilige Schrift, waarvan de drie Formulleren van Eenigheid ons de hoofdsom leeren.”

Reeds in de vorige vergadering is door één der sprekers er terecht de aandacht op gevestigd, dat dit evenwel meer moet zijn, dan alleen maar zaak van een grondslag, waarop men dan mogelijk wel daarmee niet geheel in overeenstemming zijnde zaken, zou kunnen gaan optrekken. Wij meenen dan ook verplicht te zijn, de beteekenis van het woord Verband uit den titel van ons onderwerp inderdaad nog verder te preciseren, dat wij hier gedacht zouden wenschen te zien aan Verband in de beteekenis van *causaal verband*, dat de betrekking aangeeft van oorzaak en gevolg. Omdat wij Gereformeerde belijders zijn, daarom gingen wij over tot oprichting van een Gereformerd Sociaal en Economisch Verband. Het verband, de geestelijke samenhang, is dus niet alleen maar iets statisch, als rustende grondslag, maar ook dynamisch, als bewegende, ons activeerende drijfveer. Deze geestelijke samenhang bepaalt dus niet alleen ons uitgangspunt, maar zal ons geheele optreden als Verband in alles moeten beheerschen. Dat geheele optreden zal aan de toets daarvan onderworpen zijn, aan die belijdenissen welke in den grondslag verankerd ligt.

Wij naderen nu de andere beteekenis van het woord Verband, die ik ook zooveel reeds noemde, n.l. die van *verbintenis*, zich tot iets verbonden, verplicht hebben, welke beteekenis immers op bepaalde, te verrichten handelingen, hetzij positief of negatief, wijst.

P. GROEN.

AANVULLING. Tot mijn spijt constateer ik, dat ik nagelaten heb onder de namen van de in de Verbandsvergadering benoemde commissie te vermelden dien van Mr Westera uit Amersfoort. Ik haast mij dit verzuim te herstellen.

Boekbespreking

P. Lagaay, Vier Gouden Banden, bewerkt door H. v. Assumburg. — Jan van Tuyl, Antwerpen, Zaltbommel.

Dit boek van 306 blz. interesseerde me direct na ontvangst. Want de schrijver vervult me met een gevoel van diep ontzag. Een van de fijnste momenten in je leven — als je lichaam tegen de zee kan — is een bootreis over den oceaan. En toen ik, de laatste maal per S.S. Veendam, naar New York werd gebracht door de Holland Amerika Lijn, was de „commander”: Captain P. Lagaay. Wie een keer de smaak van een schip te pakken heeft en het onbestemde respect, om niet te zeggen: ontzag kent, dat een normaal passagier voor de figuur van den kapitein heeft; den kapitein van zó'n schip, die begrijpt waarom ik dit boek met belangstelling opnam. Een kapitein van een passagiersschip van de H. A. Lijn, met haar uitnemende reputatie en schitterende „accommodatie”, moet wel een man van bijzondere kwaliteiten zijn: bekwaam in de navigatie, in staat om om te gaan met menschen uit allerlei kringen, ook met de hoogst geplaatsten, en om zijn gezag te handhaven op een zoo uiteenlopend gezelschap als bemanning plus passagiers zijn in normale tijden. Laat staan in abnormale dagen, als ook kapitein Lagaay in de oorlogsperiode heeft doorleefd.

Dit boek is niet in alles door hem geredigeerd; misschien ware dan een enkele uitdrukking, die ons aan het derde gebod herinnert, in dit toch wel Gods Naam met eerbied noemend boek weggelaten. Zooals op het titelblad en daarna aangegeven werd, zijn de gegevens van kapitein Lagaay in hun definitieve redactie verwerkt door dhr v. Assumburg.

Ieder wil wel eens een kijkje nemen in een hem vreemde „wereld”. Zoo was het voor mijzelf een prettige bezigheid dit boek, dat geen litteraire waarde praetendeert, te lezen. Interessant is niet alleen het verhaal van allerlei belevenissen van een bevelvoerder over passagiersschepen (ook troepentransportschepen) op de groote transatlantische lijnen, doch ook dat van de moeiten van den commandant van een tot troepentransportschip omgebouwd stoomer. Interessante bijzonderheden ontbreken in geen enkel hoofdstuk, en ook van het bezoek aan de koninklijke familie in Canada in de duitsche dagen worden aardige bijzonderheden vermeld. Koningin Wilhelmina, de schrijver vertelt het zelf, op bl. 272, corrigeerde den auteur eens, toen hij sprak over den „oorlog met Japan”, „U bedoelt natuurlijk: de oorlog „tegen” Japan!”, zei de Koningin, en de schrijver vindt dat een fijne opmerking. Maar op bl. 284 heeft hij het tóch weer over den „oorlog met Japan”.

Wie rekening houdt met wat wij hierboven opmerkten over enkele uitdrukkingen die hadden moeten worden weggelaten, zal dit boek op zijn prettigen en instructieven inhoud kunnen waardeeren, als bijdrage tot de kennis van een voor ons land toch nog steeds beteekenisvol bedrijf, waarop het zijn naam tot nu toe wist hoog te houden.

De groeten van den passagier van Friday, August 15th 1947 aan zijn Commander: Captain P. Lagaay: K. S.

De kwestie van het evangelisten-ambt (XVII)

ZENDING EN EVANGELISATIE

§ 6. DE CONFRONTATIE VAN DE THANS IN DE KERK FUNGEERENDE BIJZONDERE AMBTS-DRAGERS MET DEN EVANGELIST (vervolg.)

Het meerderheidsrapport betoogt, zoo werd verleden week aangetoond, dat het evangelistenambt duidelijk en principieel onderscheiden is resp. van het predikanten-, ouderlingen- en diakenambt.

C. De minderheidsnota van Ds v. d. Waal brengt tegen het meerderheidsrapport in dezen bezwaren in. En naast hetgeen we boven reeds daaruit citeerden en bediscussieerd wordt dan een beroep gedaan op wat het meerderheidsrapport noemt „de kerkelijke papieren” inzake de bijzondere ambten. Zoodat we nu tot een nieuw punt in dezen overgaan.

Het meerderheidsrapport is daarmee begonnen, bl. 1—3, onder „I. De stand van zaken” (onderverdeeld in: a. onze kerkelijke papieren; b. de kerkelijke pers). Onder „onze kerkelijke papieren” wordt dan, in het kort samengevat, het volgende ten beste gegeven.

Onze kerken hebben sinds vele jaren als een „beginnel” erkend, dat de predikers van het Evangelie onder de heidenen moeten zijn dieparen des Woords, herders en leeraars, predikanten, gelijk onze belijdenis en kerkenordering ze kennen. Ook de „zendingsorde” gaat daarvan als vooronderstelling uit.

Doch nergens is van dat „beginnel” duidelijk reenschap gegeven! Noch confessioneel, noch kerkrechtelijk! In art. 30 Ned. Gel. is niet vermeld, dat in den dienst van de predikanten ook de „missionaire” ligt opgesloten. Art. 2 K.O. noemt zonder meer vier diensten. Art. 16 K.O. beschrijft den ambtsdienst der predikanten geheel met betrekking tot de gevestigde plaatselijke kerk. En in art. 7 wordt met de uitzending „om hier of daar kerken te vergaderen” blijkbaar niet bedoeld op evangelieprediking en kerkplanting in de verre en vreemde heidenwereld. Art. 52 verwijst naar de „zendingsorde”, doch de heden nog fungeerende „zendingsorde” bevat ook nergens een verantwoording ten aanzien van het bovengenoemde „beginnel”, maar gaat er stilzwijgend van uit.

Zoodoende komen we bij de synodebesluiten van Middelburg 1896 uit. In het daar gediend hebbende rapport over de zendingszaken in dezen lezen we echter alleen, dat onze K.O., conform Gods Woord, voor den „missionairen” dienst alléén predikanten kent; dat het weer oprichten van het ambt van evangelist op misverstand berust: de apostelen immers hebben ze eens aangesteld maar aan de kerken is na het verscheiden van de apostelen geen macht of bevoegdheid verleend, om dit ambt in te stellen; we zijn in elk geval gebonden aan onze belijdenis en kerkorde en die kennen den evangelist niet.

Terecht constateert het meerderheidsrapport, dat zulk een sobere, om niet te zeggen oppervlakkige motiveering bevreemding en zorg wekt. Bewezen wordt niets, allerminst uit de Schrift. Zoo kan en moet, helaas, worden geconstateerd, dat onze kerkelijke papieren en de desbetreffende synodebesluiten geen licht verschaffen omtrent de vraag: mag en moet alleen een dienaar des Woords als „missionair” worden uitgezonden?

De minderheidsnota meent evenwel toch het een en ander uit de kerkelijke papieren te kunnen aanvoeren. Ze wijst op het huidige formulier voor de bevestiging van dienaren des Woords, waarin verwezen wordt naar den arbeid der apostelen (Hand. 6:4) en de opdrachten van Paulus aan Titus en Timotheus (Titus 1:5; 1:9; 1 Tim. 2:1 v.v.). Het is de wil des Heeren, zoo heet het in dat formulier, dat deze dienst (bedoeld is de kerkstichtende arbeid, de ordineren, van Titus en Timotheus) ten allen tijde wordt onderhouden. „Daartoe wordt overgegaan tot het instellen van een nieuwen dienaar des Woords in den dienst (als „opvolger” van Titus en Timotheus dus). In de vermaning klinken de woorden uit 1 Tim. 4:12—15; 2 Tim. 2:3, 5 door” (bl. 18). Daaruit trekt de minderheidsnota de conclusie, dat de dienst der apostelen en hun helpers (de „evangelisten”) „voor de vermeerdering en bewaring der kerk voortgezet wordt door het ééne ambt, dat van predikant, dienaar des Woords” (idem).

We hebben in dat formulier te doen met Schriftgebruik, dus met uitlegging en toepassing der Schriften, waarom we mogen vragen, of de teksten naar hun zin en beteekenis zijn aangewend. Voorts is de vraag gewettigd, of de vaders, die het formulier opstelden, en de kerken, die het gebruiken, het zóó hebben bedoeld als de minderheidsnota concludeert. Zoodat tenslotte ook deze vraag is geoorloofd en geboden, of de minderheidsnota juistte gevolgtrekkingen maakt.

Gaan we het „formulier om te bevestigen de dienaren des Woords” na, dan blijkt, dat wordt uitgegaan van Ephese 4:11 en geconcludeerd, dat „herders en leeraars” een ambtelijke dienst in de plaatselijke gemeente is. Geciteerd worden (gedeelteijk): 1 Tim. 5:17 („deze arbeiden in het Woord”), Rom. 12:3, 7 („naar de mate of regel des geloofs”), Titus 1:9 („dat een herder aan het getrouwe of oprechte woord, dat naar de leer is, moet vasthouden en recht snijden”; het in Titus 1:9 gezegde is bestemd voor de „opziensers”, vs 7; het formulier ziet dus onder die „opziensers” ook de „leer-ouderlingen”, wat juist

is volgens 1 Tim. 5:17; het „recht snijden” is ontleend aan 2 Tim. 2:15 en is gericht aan Timotheus: de „evangelist” is óók prediker, derhalve ligt hierin nog geen bewijs voor identificatie — vereenzelviging — van „evangelist” en „herder en leeraar”, wat we boven reeds uitvoerig besproken hebben). Verder worden geciteerd in genoemd formulier: 1 Cor. 14:3 („die profeteert, dat is: Gods Woord predikt, spreekt den menschen stichting en vermaning en vertroosting”; het formulier verklaart het profeteeren als „Gods Woord prediken”; blijkens de Kantteekeningen van den Statenbijbel vatten de vaders het profeteeren op als: „die profetische Schriften in een bekende tale uitlegt”; of deze uitlegging juist is doet niet af van het feit, dat de vaders hier wilden denken aan het werk van een „herder en leeraar”, het leeren, het onderwijzen); Hand. 20:20, 21 (waar Paulus zichzelf in zijn arbeid tot een voorbeeld stelt aan de ouderlingen en opziensers van Ephese's kerk); 2 Cor. 5:18—20 (waar gehandeld wordt over de apostolische bediening der verzoening, welke volgens het formulier ook „eendienaar des Evangelies” heeft te volbrengen, dus: de dienaar des Woords; en niemand zal ontkennen, dat zulks het geval is; alleen kunnen we uit dit Schriftgebruik niet opmaken, dat de kerk daarmee zegt: alleen „de dienaar des Evangelies” is de ééne opvolger der apostelen; volgens Grosheide ziet het „ons” in vers 18b op Paulus „en zijn medeambtsdragers”; daarbij zijn dan ook zijn „helpers” inbegrepen); Titus 1:9 („om de tegensprekers te wederleggen en den mond te stoppen”; het is gericht aan de „opziensers”, vs 7); Hand. 6:4 („wij zullen volhardend enz.”, ziet op de prediking, welke straks van de apostelen ook overgaat op de „leeraars” en „die arbeiden in het Woord en de leer”); 1 Tim. 2:1 v.v. (opdracht dat in de samenkomsten der gemeente voorbiddingen zullen worden gedaan, wat het formulier terecht betreft op de dienaren als voorgangers daarin); voor de tucht wordt verwezen naar Matth. 18:19; 1 Tim. 3:4 (gericht aan de „opziensers” of ouderlingen); en uit Matth. 28:20 wordt afgeleid, dat dit ambt altijd moet blijven, zoodat de vaders in dit formulier de „herders en leeraars” zien als wettige „opvolgers” van de apostelen, wat evenwel niet inhoudt, dat er géén mede„opvolgers” kunnen zijn; er is ook nog een formulier om de ouderlingen en de diakenen te bevestigen! En daarin worden de diakenen ook gezien als „opvolgers” van de apostelen! Dat bewijst, dat men niet mag zeggen: uit 't formulier voor de dienaren des Woords blijkt wel, dat deze de ééne „opvolgers” van de apostelen zijn.

In de vermaning van het dienarenformulier worden woorden gebruikt uit Hand. 20:28 (voor de „opziensers” van Ephese's kerk); 1 Petr. 5:2 (gericht aan de ouderlingen); 1 Tim. 4 vs 12, 13, 14, 15; 2 Tim. 2:3; 1 Tim. 4:16 (alles gericht aan Timotheus in zijn ambtsdienst; en dat kan ook voor den dienaar des Woords gelden, daar deze met den evangelist het leeren enz. gemeen heeft; ook Petrus vermaant de ouderlingen een voorbeeld der kudde te zijn, 1 Petr. 5:36) en het Formulier besluit de vermaning met 1 Petr. 5:4, dat aan de ouderlingen is gericht.

Overzien we het geheel der geheel of gedeeltelijk geciteerde verzen, dan blijkt, dat van het 28-tal er 6 rechtstreeks op Timotheus en Titus slaan en dan zijn deze uitsluitend in „de vermaning” en geen enkele daarvan in de uitzetting van de ambtstaak enz. aangewend, behalve dan de uitdrukking „recht snijden”, 2 Tim. 2:15. Wat o.l. bewijst, dat het formulier in z'n Schriftgebruik bij de omschrijving van de ambtstaak der dienaren des Woords zeer zorgvuldig is!

Dat „de kerkstichtende arbeid van Tim. en Titus” wordt voortgezet door een daartoe gemandateerd predikant en deze meening in het genoemde formulier is te vinden, gelijk de minderheidsnota poneert, bl. 18, boven door ons breeder geciteerd, is dus ten eenenmale onjuist. En dat het geciteerde tekstenmateriaal in dat formulier dat zou ondersteunen, is ook niet juist. Ofschoon de vaders inderdaad niet wilden weten van een (opnieuw) erkennen van het ambt van „evangelist” hebben ze dat in het formulier om de dienaren des Woords te bevestigen niet doen uitkomen en in de uitzetting van de ambtstaak der dienaren één, zegge één uitdrukking gebruikt, welke in de Schrift rechtstreeks op Timotheus den evangelist slaat (2 Tim. 2:15), en van die uitdrukking en deszelfs gebruik kan men niet zeggen: zie, ze is gekozen om te laten uitkomen, dat het evangelistenwerk van Tim. maar door één ambt, dat van den dienaar des Woords, kan worden voortgezet!

J. FRANCKE.

AAN EEN JONGEREN TIJDGENOOT, No. 32

Amice,

Wegens plaatsgebrek, want er moeten enkele stukken mee, die lang bleven liggen, één week uitstel. Tot ziens, je

ADOLPHUS VENATOR.